

Про дотримання жорсткого режиму економії бюджетних коштів і посилення фінансово-бюджетної дисципліни в умовах воєнного стану в Україні у 2023 році

У березні 2023 року Міністерством фінансів України здійснено аналіз інформації про видатки на виплату заробітної плати з нарахуваннями педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти Закарпатської області на 2023 рік. За результатами проведеного моніторингу встановлено наступне.

В умовах воєнного стану пріоритетом Державного бюджету України на 2023 рік є сектор безпеки і оборони, а отже, наявні фінансові ресурси держави насамперед спрямовано на виконання завдань щодо відсічі збройної агресії російської федерації проти України, забезпечення недоторканності державного кордону і захисту держави, безперебійного функціонування бюджетної сфери та життєво необхідних потреб жителів територіальних громад, реалізацію заходів територіальної оборони і захисту безпеки населення.

Згідно з частиною четвертою статті 77 Бюджетного кодексу України місцеві ради під час затвердження відповідних бюджетів враховують у першочерговому порядку потребу в коштах на оплату праці працівників бюджетних установ відповідно до встановлених законодавством України умов оплати праці та розміру мінімальної заробітної плати.

Слід зазначити, що на сьогодні Світовий банк у рамках реалізації Проєкту „Підтримка державних видатків для забезпечення спроможностей до стійкого державного управління в Україні” (PEACE/МИР в Україні) здійснює відшкодування виплати заробітної плати з нарахуваннями педагогічним працівникам закладів загальної середньої освіти, а міжнародні аудиторські компанії здійснюють ретельні перевірки на рівні закладів освіти щодо достовірності поданих даних для відшкодування видатків бюджету (освітньої субвенції) для виплати заробітної плати з нарахуваннями педагогічних працівників закладів освіти.

Тому видатки на оплату праці педагогічних працівників має бути заплановано та здійснено оптимально ефективно з урахуванням реальної (об’єктивної) потреби у межах фінансових можливостей державного та місцевих бюджетів в умовах воєнного стану в Україні.

Водночас за результатами аналізу встановлено, що розрахункова потреба у видатках на виплату заробітної плати педагогічним працівникам закладів загальної середньої освіти Закарпатської області на 2023 рік становить 4 002,8 млн гривень.

Дефіцит освітньої субвенції на виплату заробітної плати педагогічним працівникам закладів загальної середньої освіти становить 194,4 млн гривень. Так, дефіцит освітньої субвенції наявний у 26 бюджетах з 65 бюджетів області (40 % усіх бюджетів), із них в обласному бюджеті – 6,9 млн гривень.

Найбільший дефіцит видатків освітньої субвенції спостерігається у бюджетах міських територіальних громад, наприклад у Берегівській міській територіальній громаді – 19,6 млн грн, Виноградівській міській територіальній громаді – 20,7 млн грн, Хустській міській територіальній громаді – 17,2 млн грн, Свалявській міській територіальній громаді – 9,5 млн грн та інших, а також у бюджетах селищних та сільських територіальних громад, а саме: у Королівській селищній територіальній громаді – 10,6 млн грн, Буштинській селищній територіальній

громаді – 10,5 млн грн, Вишківській селищній територіальній громаді – 8,0 млн грн, Великобичківській селищній територіальній громаді – 8,2 млн грн, Углянській сільській територіальній громаді – 10,4 млн грн, Білківській сільській територіальній громаді – 9,3 млн грн, Колочавській сільській територіальній громаді – 7,2 млн грн та інших.

Також звернуто увагу, що за заявленим дефіцитом освітньої субвенції у бюджеті Берегівської міської територіальної громади в обсязі 19,6 млн грн за рахунок власних доходів місцевих бюджетів на виплату заробітної плати педагогічним працівникам додано лише 0,9 млн грн, Углянської сільської територіальної громади – за дефіцитом 10,4 млн грн додано 1,8 млн грн, Колочавської сільської територіальної громади – за дефіцитом 7,2 млн грн додано 0,4 млн грн, Буштинської селищної територіальної громади (дефіцит 10,5 млн грн), Великобичківської селищної територіальної громади (дефіцит 8,2 млн грн), Рахівської міської територіальної громади (дефіцит 9,3 млн грн), Великоберезнянської селищної територіальної громади (дефіцит 3,0 млн грн) – видатків за рахунок власних доходів місцевих бюджетів для виплати заробітної плати педагогічним працівникам на 2023 рік не заплановано.

Крім того, за наявності дефіциту освітньої субвенції у бюджеті Баранинської сільської територіальної громади в обсязі 7,5 млн грн до розрахункової потреби включено видатки на виплату премій в обсязі 3,4 млн гривень.

Слід зазначити, що відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2011 № 373 „Про встановлення надбавки педагогічним працівникам закладів дошкільної, позашкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), вищої освіти, інших установ і закладів незалежно від їх підпорядкування” надбавка за престижність праці педагогічних працівників встановлюється в граничному розмірі 30 відсотків посадового окладу (ставки заробітної плати), але не менше 5 відсотків, педагогічним працівникам закладів дошкільної, позашкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), вищої освіти, інших установ і закладів незалежно від їх підпорядкування. Розмір надбавки встановлює керівник закладу (установи) у межах фонду оплати праці.

У той же час звертаємо увагу, що за наявності дефіциту освітньої субвенції для вчителів Баранинської сільської територіальної громади, Нижньоворітської сільської територіальної громади надбавку за престижність праці розраховано у максимальному розмірі 30 відсотків посадового окладу (ставки заробітної плати).

Водночас за відсутності дефіциту освітньої субвенції для вчителів Тячівської міської територіальної громади, Мукачівської міської територіальної громади, Керецьківської сільської територіальної громади, Івановецької сільської територіальної громади, Вільховецької сільської територіальної громади надбавку за престижність праці розраховано у розмірі 10 відсотків посадового окладу (ставки заробітної плати).

Отже, вважаємо, що надбавки має бути встановлено у граничному обсязі з урахуванням фінансової можливості місцевих бюджетів.

Слід зазначити, що, оскільки розподіл освітньої субвенції на 2023 рік здійснено з урахуванням пріоритетності підтримки безпекового сектору, з державного фінансування виключено додаткові години навчального плану на окремі предмети, факультативні курси, індивідуальні заняття тощо.

Водночас уже в січні поточного року обсяг коштів, спрямований для оплати нарахованої заробітної плати за рахунок коштів освітньої субвенції на викладання годин варіативної складової у закладах загальної середньої освіти, становив 6,9 млн грн, із них такими громадами, як: Виноградівської міської територіальної громади – 0,3 млн грн, Нересницької сільської територіальної громади – 0,7 млн грн, Рахівської міської територіальної громади – 0,3 млн грн, Ужгородської міської територіальної громади – 1,5 млн грн та іншими.

Тому наголошуємо, що в умовах дефіциту коштів державного бюджету органи місцевого самоврядування мають раціонально підходити до визначення джерела оплати видатків на викладання годин варіативної складової у закладах загальної середньої освіти.

Як відомо, коштами освітньої субвенції забезпечується в повному обсязі оплата праці оптимальної чисельності вчителів за максимально ефективною мережі шкіл. Дефіцит освітньої субвенції у громадах може виникати, зокрема, у разі функціонування великої кількості класів з низькою фактичною наповнюваністю, високою вартістю навчання одного учня, збільшення одиниць педагогічного персоналу.

За результатами проведення аналізу наповнюваності класів учнями закладів загальної середньої освіти встановлено, що окремі громади області неефективно використовують 60,8 млн грн бюджетних коштів (освітньої субвенції) на утримання 177 додаткових класів.

Так, наприклад, з бюджету Вилоцької селищної територіальної громади за заявленим дефіцитом коштів освітньої субвенції в обсязі 6,9 млн грн на утримання 15 додаткових класів спрямовуються видатки в обсязі 4,9 млн грн, з бюджету Ставненської сільської територіальної громади на утримання 21 додаткового класу – 7,1 млн грн (дефіцит 1,0 млн грн), з бюджету Пийтерфолвівської сільської територіальної громади на утримання 19 додаткових класів – 6,3 млн грн (дефіцит 7,1 млн грн), з бюджету Жденіївської селищної територіальної громади на утримання 13 додаткових класів – 4,6 млн грн (дефіцит 2,0 млн грн) та інших.

У такому разі відповідні місцеві ради мають покривати дефіцит коштів освітньої субвенції за рахунок власних доходів.

Додатковими джерелами фінансування витрат, пов'язаних з виплатою заробітної плати педагогічним працівникам закладів загальної середньої освіти, можуть бути понадпланові надходження місцевих бюджетів, спрямування вільного залишку коштів, а також кошти, перерозподілені шляхом скорочення непершочергових і неефективних видатків.

Для вирівнювання бюджетних диспропорцій у місцевих бюджетах Уряд у Державному бюджеті України на 2023 рік запланував додаткову дотацію на здійснення повноважень органів місцевого самоврядування на деокупованих, тимчасово окупованих та інших територіях України, що зазнали негативного впливу у зв'язку з повномасштабною збройною агресією Російської Федерації, для вирівнювання диспропорцій у місцевих бюджетах в обсязі 23,9 млрд грн; базову дотацію для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій – 28,9 млрд гривень.

Одним із пріоритетів використання таких ресурсів має бути їх спрямування на оплату праці педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти і

нівелювання ризиків щодо виникнення у поточному році кредиторської заборгованості з таких виплат.

З огляду на зазначене, органи місцевого самоврядування мають забезпечити максимально ефективне управління всіма наявними фінансовими ресурсами, які може бути спрямовано на першочергові потреби громади, проведення упорядкування структури штатної чисельності працівників у межах затверджених асигнувань на оплату праці без збільшення такої чисельності; дотримання жорсткого режиму економії бюджетних коштів і посилення фінансово-бюджетної дисципліни; продовження здійснення заходів з оптимізації мережі закладів загальної середньої освіти.

**Заступник директора департаменту –
начальник управління фінансового
забезпечення та управління персоналом**

Вероніка МАЮРНИК